

ΝΕΩΝ

17 ΜΑΡ. 1961

ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ

Η Έκθεσις Φρόσως Εύθυμιάδη

ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΔΟΣ ΜΑΣ κ. ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΚΑΛΟ

Η Φρόσω Εύθυμιάδη-Μενεγάκη εκθέτει την γλυπτικήν εργασίαν της της τελευταίας πενταετίας στην αίθουσα «Δομή». Έχει τώρα εγκαταλείψει την τερακτώτα και δουλεύει μόνο με μέταλλο, χαλκό, ορείχαλκο και σίδηρο. Παρ' όλη όμως την αλλαγή υλικού που υπαγορεύει την εξέλιξιν της πλαστικής της αντίληψως προς άλλες κατευθύνσεις και νέες μορφές, δεν διασπάζει την συνέχεια, που την δίνει με την προηγούμενη πείρα της. Η Φ. Εύθυμιάδη ξεκίνησε από την παρατήρησιν της φυσικώς. Στις νατουραλιστικές μορφές των πρώτων της έργων μία ελευθερία στην σύλληψιν της ζωντανής χαρακτηριστικής κινήσεως, περιέκλειε την τρυφερότητα που εννοιασθί αι αυτές. Αργότερα η προσπάθεια της ακριβώς να αποδώσῃ τὸν χαρακτήρα της μορφῆς καὶ τῆς κινήσεως τῶν ζῶων, τῶν πουλιῶν, τῶν ἀνθρώπων, πού πάντα τὴν ἀπασχολοῦσαν, τὴν ᾤδηγῆσε στὸ στυλιζάρισμά τους. Ἄλλοτε μὲ χάρι, ἄλλοτε μὲ χιούμορ, πάντα μὲ μίαν ὀριμότητα, κατῶρθε να κἀν ἀπὸ τῆς ζωντανῆς μορφῆς, πλαστικούς «τύπους», πού ἀρχικὰ τῆς υπαγορεύει ὁ διακοσμητικὸς προσανατολισμὸς τῆς (ἀνθρωπόμορφος ἀγγελία, σειρά κοκάρων). Στὴν σχηματοποίησιν αὐτῆν, ὅπως τὸ βλέπομε καθάρῃ καὶ σήμερὰ σὲ ὅσα ἔργα τῆς διατηροῦν ἀκόμη τὴν ἀνάμνησιν αὐτῆς τῆς περιόδου, δὲν ξεφυγε ριζικὰ ἀπὸ τὴν ἀντλήσῃ τοῦ κυκλικοῦ χώρου, μέσα στον ὁποῖον μπορεῖ νὰ ἀναπτυχθῇ τὸ ζωντανό, ἰδωμένο μέσα στὴ φύσιν, σῶμα. Γιὰ ἕνα διάστημα θέσια δουλεύει τὴν μορφήν ὑποτάσσοντάς τιν ἐπιπέδω μὲ εὐθείας καὶ γωνιώδη σχήματα. Ἐν τούτοις, ἄλλοτε τὸ σκάψιμο μίας κοιλότητος μέσα στὸ σῶμα τους (θοσκοί), διατηρεῖ τὴν αἰσθητὴ ἐνὸς κυκλικὰ ὑπάρχοντος χώρου, πού περιέχεται ἐδῶ στὸ ἐσωτερικὸ τῆς σχηματοποιημένης ἐπιφάνειας, ἄλλοτε ἡ διασταύρωσις τῶν ἐπιπέδων πρὸς κατευθύνσεις ἀκτινωτῆς (κουκουβάγιες), ἢ ἡ τοποθέτησις τῶν μορφῶν σὲ κύκλον (ἐλληνικὸς χορὸς), ἀποκαθιστοῦν στὴν ἔγγραφὴ τῆς συνθέσεως τὰ ὅρια τοῦ κύκλου.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ προσέξωμε μίαν ἀκόμη σχετικὴ λύσιν πού τῆς υπαγορεύει τὸ ὕλικόν της. Ἐνὼ τὰ σχήματα τῶν ἐπιπέδων τῆς ἐξακολουθοῦν νὰ ὑποτάσσωνται, οὐσιαστικὰ σὲ γεωμετρικὰ γωνιώδη σχήματα, οἱ ἄνεργες πού τὰ συνθέτουν, λυγίζουν σὲ καμπύλες, πού μὲ τὰ διαφορετικὰ ἀνοίγματα τους καὶ τῆς διασταυρώσεως τους, δημιουργοῦν μίαν ἀδελφὴ κίνησιν, πού ζωντανεύει τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐπιπέδου (φερωτὸς ἀρχοντας). Παράλληλα ὅμως στὴν ἴδια τὴν σχηματοποίησιν τῶν μορφῶν τῆς θὰ ἀσχισθὴ νὰ βασίζεται στὴν καμπύλην πάλι καὶ τὴν βαθμιαία κατάρρησιν τῆς εὐθείας (Chine town, Αἰγυρος).

Ἐνα παλαιότερον ἔργον τῆς μὲ φανερὴ καταγωγή ἀπὸ τῆς τερακτώσεως (Ἡ γυναικὴ τοῦ Λώτ) ἀποτελεῖ, νομίζω, τὸν πρόλογον γιὰ τὴν τελευταία ἐξέλιξιν της. Ἐδῶ ἡ ἑλικοειδὴς ἀνάλιξις τῆς καμπύλης, δίνει, μὲ τὴν ἴδια τὴν κίνησιν της, καὶ τὴν φόρμα. Εἶναι τὸ ἕνα ἀπὸ τὰ δύο μοναδικὰ ἔργα τῆς σὲ γύψον, πού ἐκθέτει. Στὴν ἀντλήσῃ αὐτῆ, μὲ μεγαλύτερη ἐλευθερία ὅμως, εἶναι δουλεμένος σὲ σφυρήλατο σίδηρον καὶ ὁ ὄρασις «Ἄετός No 1». Ἀπὸ ὧν καὶ πέρα ἡ εὐθεία τῆς μὲ ἄνεργες μπρούτζινου τὴν ὀδηγεῖ στὸ ἀείσασμα τῶν γεμάτων ἐπιφανειῶν. Τώρα ἡ φύσις συντίθεται ἀπὸ γρανιτῆς σὲ συνεχεῖς καμπύλες, πού ἡ ἑλικοειδὴς τους ἀνώψωσις καὶ τὰ διαφόρα ἀνοίγματα τους ἀπὸ ἕνα κοινὸ κέντρο, ἀποδίδουν τόσο τῆς ἐντάσεως τοῦ ὄγκου, ὅσο καὶ τὴν κίνησιν, τὴν ἀδελφὴ τῆς ἀναπτύξεως τῆς φόρμας, καὶ τὴν ἐκδήλῃ τῆς χαρακτηριστικῆς στάσεως, συγχρόνως. Τὸν δρόμον ἀπὸ τὸν νατουραλισμὸν πρὸς τὸ στυλιζάρισμα, τὸν συνεχίζει τώρα ἡ ἀφαίρεσις κάθε μορ-

φικοῦ στοιχείου ἢ παραστατικῆς ὑπομνήσεως. Ἐντούτοις στὴν κίνησιν καὶ τὴν γενικὸν σχῆμα τῆς φιγούρας διατηρεῖται σαφῶς ὁ χαρακτήρας καὶ ἡ φύσις τῆς μορφῆς πού κάθε φορὰ ἀποτελεῖ τὸ θέμα τῆς (Νίκη, Νυμφῆ, Νεράϊδα). Ὅπως χαρακτηριστικὰ τὸ δείχνουν τὰ θέματα αὐτὰ ἀκριβῶς, πού ἐπανέρχονται ἄλλωστε σὲ ἄλλα τὰ στάδια τῆς δουλειᾶς της) ὑπάρχει πάντα στὴν Φ. Εύθυμιάδη, ἡ ἀνάγκη νὰ δοθῇ ἡ μορφήν μέσα στὸν στιγμιαῖον τῆς στρόβιλου, στὸ πέρασμά της. Τώρα μὲ τὸ ἐλάφρυνμα τοῦ ὄγκου, μὲ τὸ ἀνοίγμα τῆς ἐπιφάνειας, μὲ τὴν ἀνώψωσιν τῆς κινήσεως πού σχηματίζει καὶ τὴν ἀνώψωσιν τῆς εὐρυμικῆς αἰσθητικῆς φόρμας, τὸ βάθος ἀποβάλλεται, καὶ μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῇ ἔτσι — ἄχι μόνον θεματικὰ — ἀλλὰ στὴν ἴδια τὴν φύσιν τῆς ἀντλήσεως καὶ τῆς ἐκτελέσεως τὸν χορευτικὸν ρυθμὸν τὸ ἐπιδιδάκει. Ἡ χάρις τῆς παραδόσεως τῆς τερακτώτα πού τὴν προσεῖκε στὴν γλυπτικῆν, ἀπὸ τὴν ἴδια αἰσθητὴν ρυθμὸν πηγάζει. Ἐτσι καὶ σ' αὐτὸ τὸ σπρῆο ἡ ἐνότητα καὶ ἡ συνέπεια πού διακρίνουν τὸ ἔργον τῆς Φ. Εύθυμιάδη, τῆς ἐξασφαλίζουν καὶ τὴν συνέπεια ἐπίσης μὲ τὸν αὐτὸν τῆς, σὲ μίαν ἑκφρασίαν ἀπλευτερωμένην καὶ εὐρύτερον διαστάσεων τώρα.

ΓΚΑΛΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ : Μία ομάδα νέων καὶ ἐρασιτεχνῶν ἄς ἐπὶ τὸ πλείστον ζωγράφων ἐκθέτει πάλι. Διακρίνομε τὸ «Νησιωτικόν» τοῦ κ. Π. Καρραβῆ γιὰ τὸ ἀπλοικὸ ὕψος τοῦ, τὴν χρωματικὴν ἡλικρινεῖα του, καὶ τὴν κατανομήν τῶν χρωματικῶν ἐπιπέδων, πού τελικὰ ἐπιτυγχάνει. Στενέωτερες ἀρετῆς ἐμφανίζει ὁ Α. Μαυρίδης στὴν «Καρέκλα» καὶ τὸ «Πορτραῖτο Β. Κ.» πού ἔχει ἄλλωστε ἐκτός ἀπὸ μίαν σωστὴν χρωματικὴν αἰσθησιν, καὶ πῶς γὰρ εὐχεταστικὸν χιρτισμό. Ἄνισος ὁ Α. Γαλινός, ἕνα ἐμφανίζει μερικὰ καλά σχῆμα πῆρτι σὲ μίαν σκοτεινὴν συμβολιστικὴν φιλολογία τῶν συμβάσεως του. Ἡ προσπάθεια τῆς Α. Κουτογιώργη μὲ τὴν ἀνάληψιν τῆς φόρμας σὲ χρωματικὰ τῆς ἐπιπέδα εἶναι εὐσυνείδητη καὶ ξεκινᾷ ἀπὸ σωστὴν ἀντλήσῃ. Ἐντούτοις δὲν μπορεῖ νὰ ἐκπεράσῃ τὴν σκληρότητα ἐνὸς ἀμοιβάστου καὶ ἐνὸς ἀκομπτὸν ἄκουσιν σχῆμα.

Ἀπὸ τὰ κεραμικὰ ἔργα τοῦ Θ. Παπουγῆ διακρίνομε τὸν «Πᾶνος» καὶ τὴν «Συνθεσί» γιὰ τὴν ἐνότητα καὶ τὴν κριτικὴν τῆς χρωματικῆς τους ἀρμονίας. Στὴν «Ἀνάπτυξη συνθεσί» του νομίζω ὅτι ἀποκτᾷ προσωπικώτερον ὕψος.

ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ : Στὴν ἐπάνω αἴθουσα ἐκθέτει ἡ Ρ. Τεγιάνη πού ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ σὲ ἀτομικὴν ἐκθεσί. Ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι τελευταίως ἐμφανίζομενοι νεοὶ ἐκθέτες βασίζεται στὴν ἐπίσασιν καὶ τὴν πύκνωσιν ἐνὸς χρωματικοῦ πλοῦτου, μὲ σκοτεινοὺς τόνους, ἀπότομες λαμψεῖς, γλόχωρες πινελιές. Μέσα σ' αὐτὸν τὸν πλῆθος ἄχι μόνον ἡ φόρμα ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρθρωσίς τῆς συνθέσεως χάνονται. Γι' αὐτὸ τὰ καλύτερὰ τῆς ἔργα εἶναι ἐκεῖνα ὅπου διατηρῶντας φανερὴ τὴν εἰκόνα κάποιου ἀντικειμένου, διατηρεῖ ἐπίσης ἀναγκαστικὰ κάποιο σταθερὸν σχῆμα καὶ κάποιον ὄργανισμὸν καὶ ἀφήνει ἔτσι νὰ φανῇ ὅτι ἔχει τῆς προϋποθέσεις γιὰ μίαν ἐξέλιξιν οὐσιαστικώτερον τῆς δουλειᾶς της.

Στὴν κάτω αἴθουσα ἐκθέτει ὁ Γ. Πέτρουλαῦς ἀκουαρέλλες καὶ λάδια. Με βεβαιότητα τὴν πρῆστικὴν ἀνάληψιν τοῦ φωτός, καὶ μὲσω αὐτῆς, τὴν ἐπιβίβησιν τῆς συνθετικῆς, κατανομῆς τοῦ πινάκου, καταδύνει νὰ διατηρῇ τὴν αἰσθητὴν μίαν διασύνθεσιν στὴν ἀτμόσφαιρα τῶν ἔργων του. Εὐχεταστικὰ ἀποτελέσματα πού δὲν προσπερνοῦν, ὅμως παραχωρημένα στάδια ἀναζητήσεων, καὶ δὲν φθάνουν σὲ μίαν προώθησιν τῶν προβλημάτων, ἢ τῆς αἰσθητικῆς του.

ΕΛΕΝΗ ΒΑΚΑΛΟ